

Maataloustuotanto keskittyy

Perttu Pyykkönen
Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos
Eerikinkatu 28
00180 Helsinki
perttu.pyykkonen@ptt.fi

Maatalouden rakennekehitys on ollut voimakasta Suomessa jo pitkään, ja 1990-luvun vaihteessa Suomessa oli enää noin 120 000 aktiivimaatilaa. Tällä hetkellä tilamäärä on painunut jo alle 80 000 tilaan..

Samalla, kun tilamäärä on vähentynyt, tuotanto on keskittynyt paitsi entistä harvemmille tiloille myös entistä suurempiin yksiköihin, ja myös alueellisessa tuotantoranteessa on tapahtunut muutoksia. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia ko. muutokset ovat.

Tutkimus perustuu maa- ja metsätalousministeriön tilastoihin. Aineistona on käytetty kunnittaisia tietoja maatilojen lukumääristä, maatilojen peltohehtaareista ja eläinmääristä eri peltoala- ja kotieläinluokkiin jaoteltuna. Tuotannon keskittymistä tarkasteltiin tuotannon ja tulojaon keskittymistä koskevissa tutkimuksissa käytettyjen mittareiden avulla (CR10, Lorenz-käyrät ja gini-kertoimet).

Analyysitulokset osoittavat, että tuotannon alueellinen keskittyminen on erityisen voimakasta kotieläintuotannossa, mutta hieman tuotanto on keskittynyt myös kasvinviljelyssä (taulukko 1). Myös tilakoon mukaan tarkasteltuna tuotannon keskittyminen on selvää (taulukko 2).

Taulukko 1. Tuotannon alueellinen keskittyminen kuvattuna kymmenen eniten ao. tuotantoa omaavan kunnan osuutena (CR10) eri tuotantosuuntien tuotannosta vuosina 1995 ja 2000 sekä osuuden muutoksena.

	Osuus tuotannosta 1995	Osuus tuotannosta 2000	Osuuden kasvu
Pelto	8,9 %	9,0 %	1,5 %
Maito	10,0 %	11,0 %	9,3 %
Naudanliha	10,5 %	11,8 %	11,8 %
Porsaas	19,7 %	21,3 %	8,2 %
Sianliha	19,8 %	24,8 %	25,5 %
Kananmunat	35,2 %	42,2 %	19,7 %
Broilerit	43,3 %	43,9 %	1,6 %

Taulukko 2. Tilojen välinen tuotannon keskittyminen gini-kertoimella mitattuna vuosina 1995 ja 2000 eri tuotantosuunnissa.

	1995	2000
Pelto	0,39	0,39
Maito	0,25	0,30
Naudanliha	0,18	0,27
Porsaas	0,36	0,44
Sianliha	0,35	0,39
Kananmunat	0,23	0,39
Broilerit	0,21	0,29

Kun myös investoinnit ovat keskittyneet hyvin samalla tavalla sekä alueittain että tilakokoluokittain, on oletettavaa, että kehitys myös jatkuu suunnilleen samanlaisena. Tuotannon keskittymisestä on etua ja haittaa. Etuna voidaan pitää tilojen välisen yhteistyömahdollisuuksien paranemista, ja myös toimintojen ulkoistaminen on helpompaa. Toisaalta haitat ilmenevät kiristyvänä kilpailuna vapautuvista resursseista, mikä on nostanut mm. maitokiintiöiden ja maan hintoja. Maatalouden säilymisen kannalta

